

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Fenomén dobrých a špatných adres v Pardubicích

Petr Vlček

Bakalářská práce

2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Vlček**
Osobní číslo: **H12373**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Fenomén dobrých a špatných adres v Pardubicích**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Student se ve své práci zaměří na problematiku exkluzivity jednotlivých pardubických lokalit. Konkrétně se bude jednat o otázku, v jakých lokalitách tohoto města, chtějí lidé žít a v jakých nikoliv. Student bude hledat důvody popularity či nepopularity daných lokalit. Tyto důvody bude analyzovat především s ohledem na věk a sociální status informantů. V úvodní fázi výzkumu bude využita metoda dotazníkového šetření, která bude reflektovat danou otázku v kontextu celých Pardubic. Na základě získaných výsledků si student vydefiniuje konkrétní lokality, na které se dále podrobněji zaměří. V dalších fázích výzkumu student použije především rozhovor. Doporučeným výzkumným nástrojem je i technika mentálních map.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

AUGE, M. Antropologie současných světů. Brno: Atlantis, 1999.

BITUŠÍKOVÁ, A. Urbánna antropológia - východiská a perspektívy. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2003.

BOURDIEU, P. Teorie jednání. Praha: Karolinum, 1998.

NOSKOVÁ, J. (ed.). Paměť města. Brno: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2009.

UHEREK, Z. (ed.). Urban Athropology and the Supranational and Regional Networks of the Town. Praha: ÚEF AV ČR, 1993.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tomáš Retka

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2015**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. dubna 2014

Prohlašuji: Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 16.03.2015

Petr Vlček

ANOTACE

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na otázku preferencí obyvatel Pardubic, co se bydlení týče. Popisuji, ve kterých lokalitách lidé bydlet chtějí a ve kterých naopak žít nechtějí. Dále se seznámíme s důvody, kvůli kterým lidé dané lokality preferují. V práci je zahrnuta teorie, samotný výzkum a rozhovory s lidmi v ulicích Pardubic.

KLÍČOVÁ SLOVA

lokality

Pardubice

bydlení

adresy

obyvatelé

TITLE

The phenomenon of good and bad addresses in Pardubice

ANNOTATION

In my bachelor's thesis I focus on the question of preference to Pardubice population as for the living. I describe the locality in which people want to live and in which they don't.

The next we familiarize with reasons why people prefer a given locality. This thesis includes theory, survey itself and the interview with people on the Pardubice streets.

KEYWORDS

location

Pardubice

housing

address

residents

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD.....	8
1. METODOLOGIE	9
1.1. Výzkumné otázky.....	9
1.2. Fáze výzkumu	9
1.3. Výběr respondentů	11
1.4. Technika sběru dat	11
2. TEORETICKÉ ZAKOTVENÍ TÉMATU	13
3. MĚSTO.....	15
3.1. Koncepty a historie měst.....	16
3.2. Udržitelnost měst	17
3.3. Zásahy do města.....	18
4. PARDUBICE.....	19
4.1. Letecká doprava	19
4.2. Železniční doprava	19
4.3. Městská hromadná doprava.....	20
5. MĚSTSKÉ OBVODY V PARDUBICÍCH	21
5.1. Městský obvod Pardubice I. - Střed	21
5.2. Městský obvod Pardubice II. – Polabiny, Cihelna.....	23
5.3. Městský obvod Pardubice III. – Dubina, Drážka, Hůrka, Studánka, Slovany ...	25
5.3.1. Dubina.....	25
5.3.2. Drážka	26
5.3.3. Hůrka	26
5.3.4. Studánka.....	27
5.3.5. Slovany	27

5.4. Městský obvod Pardubice IV. - Pardubičky	27
5.5. Městský obvod Pardubice V. - Dukla	28
5.6. Městský obvod Pardubice VI. – Svítkov.....	30
5.7. Městský obvod Pardubice VII. – Rosice n. Labem, Trnová, Ohrazenice, Doubravice, Semtín.....	32
5.7.1. Rosice nad Labem.....	32
5.7.2. Trnová.....	33
5.7.3. Ohrazenice	33
5.7.4. Doubravice.....	34
5.7.5. Semtín	34
5.8. Městský obvod Pardubice VIII. - Hostovice.....	34
6. FÁZE A VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	36
6.1. První fáze - Předvýzkum.....	36
6.2. Druhá fáze – Rozhovory v ulicích	36
6.3. Třetí fáze – Rozhovory + Pohled na Dubinu a Polabiny	38
6.3.1. Rozhovor s realitním makléřem.....	38
6.3.2. Ideální lokalita - Polabiny.....	40
6.3.3. Rozhovor Polabiny	41
6.3.4. Nejméně žádaná lokalita - Dubina.....	43
6.3.5. Rozhovor Dubina.....	44
6.4. Faktory volby lokality	46
6.5. Věk a pohlaví	47
6.6. Realita	47
7. ZÁVĚR	49
BIBLIOGRAFIE.....	51
Knihy.....	51
Internet	52

ÚVOD

Vítám Vás u čtení mé bakalářské práce na téma „*Fenomén dobrých a špatných adres v Pardubicích*“. Nejprve bych chtěl poodhalit, proč jsem si vlastně vybral téma, o kterém tato práce pojednává. V Pardubicích jsem se narodil a prožil zde svůj celý dosavadní život a vždy mě zajímala historie města, různé stavby, které se v Pardubicích nacházejí a celkově veškerá architektura, kterou zde můžeme spatřit. Tato práce navazuje na praxi, kterou jsem absolvoval v prvním ročníku vysokoškolského studia na univerzitě v Pardubicích, jenž se již tehdy dotýkala možnosti bydlení v Pardubicích.

Ve své práci se zaměřuji na to, kde lidé chtějí bydlet a z jakých důvodů a kde naopak bydlet nechtějí a opět přidávám důvody jejich rozhodnutí. V pozdější fázi výzkumu se zaměřím na lokalitu, kterou lidé nejčastěji volili jako nejlepší pro život, co lidem nabízí, jaké je zde kulturní vyžití a podobně. V podobném duchu popíšu i opačnou lokalitu a to tu, kterou lidé volili jako nejméně přitažlivou pro život a opět reflektuji důvody jejich rozhodnutí. Cílem této práce je zjistit, jaké jsou hlavní důvody pro obyvatele Pardubic, podle kterých si volí lokalitu pro své bydlení a zjistit, co v daných lokalitách obyvatelům chybí, nebo naopak, co je pro ně přínosné. Také se pokusím reflektovat, zda nějak rozhoduje o výběru lokality věk obyvatel, či jejich pohlaví a pokud ano, pokusím se zodpovědět, proč.

Práce je konstruována tak, že se nejprve dozvíme, jaká byla použita metodologie, dále v práci najdeme teoretickou část, poté popis lokalit, doplněný o rozhovory s respondenty a ke konci práce nalezneme rozhovor s realitním makléřem a rozebereme nejvíce a nejméně žádanou lokalitu Pardubic.

1. METODOLOGIE

1.1. Výzkumné otázky

První výzkumnou otázkou je: „*Jaké lokality preferují k bydlení lidé žijící v Pardubicích?*“ Tato otázka je zásadní pro celou práci a bude jí věnována značná pozornost.

Druhá výzkumná otázka je opačná: „*V jakých lokalitách Pardubic lidé bydlet nechtějí?*“ Tato otázka je neméně důležitá a také se jí v práci dostane značné pozornosti.

Třetí otázkou je: „*Jaké faktory ovlivňují rozhodování lidí o lokalitě, kde by chtěli žít?*“ Opět velmi důležitá otázka, protože zjistíme, co stojí za rozhodnutím lidí.

A poslední otázkou je: „*Má věk a pohlaví vliv na volbu ideální lokality? Pokud ano, jakým způsobem?*“

1.2. Fáze výzkumu

Dále jsem tuto práci pomyslně rozdělil na tři fáze.

První z nich je předvýzkum. V rámci předvýzkumu jsem použil dotazníkové šetření, kde jsem oslovoval obyvatele Pardubic s tím, aby zvolili pro ně nejpřitažlivější lokalitu, pokud by si mohli neomezeně vybírat v rámci Pardubic a ze všech městských obvodů. Pardubice mají celkem 8 obvodů, pro orientaci jsou to tyto obvody:

Městský obvod I. – Střed;

Městský obvod II. – Polabiny, Cihelna;

Městský obvod III. – Dubina, Drážka, Hůrka, Studánka, Slovany;

Městský obvod IV. – Pardubičky;

Městský obvod V. – Dukla;

Městský obvod VI. – Svítkov;

Městský obvod VII. – Rosice n. Labem, Trnová, Ohrazenice, Doubravice, Semtín;

Městský obvod VIII. - Hostovice.

Pro lepší pochopení přikládám mapku.

Administrativní mapa města Pardubic

Městské obvody v Pardubicích v datech Sčítání lidu, domu a bytů 2011. Dostupné z: http://www.czso.cz/xe/redakce.nsf/i/mestske_obvody_v_pardubicich_v_datech_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011

Lidé volili jednu odpověď z těchto obvodů a z výsledků mi vyšlo, že by nejvíce respondentů rádo bydlelo v Městském obvodu II. – Polabiny, Cihelna. Dotazníky jsem rozesílal elektronicky, měl jsem je umístěné i na svém webovém profilu a lidé si mohli dobrovolně zvolit, zda odpoví, či ne. Dotazníky byly anonymní, a respondenti za vyplnění nedostaly žádnou odměnu, či náhradu. Celkem, v rámci předvýzkumu, odpovědělo na dotazníky 58 respondentů.

Ve druhé fázi jsem vyrazil do ulic města Pardubice a dotazoval se již samotných lidí. Vždy jsem se představil jako student Univerzity Pardubice s tím, že píši bakalářskou práci a zda by dotazovaný člověk měl čas odpovědět na moje otázky, které zněly takto: „*Pokud byste si mohli vybrat, ve které části Pardubic byste chtěli bydlet a z jakého důvodu?*“ a „*V jaké části Pardubic byste bydlet nechtěli a z jakého důvodu?*“.

Ve třetí fázi jsem se zaměřil na nejvíce a nejméně žádanou lokalitu (Polabiny a Dubina), provedl rozhovor přímo s obyvateli této lokality a také rozhovor s realitním makléřem, kterému jsem ukázal výsledky, které vzešly z odpovědí lidí.

1.3. Výběr respondentů

Při dotazování lidí v Pardubicích jsem samozřejmě dbal na to, abych se nedotazoval pouze v jedné lokalitě, ale prošel jsem všechny lokality, ze kterých lidé vybírali, a ptal jsem se v každé z nich stejného počtu lidí a to konkrétně dvanácti osob, vždy šesti mužů a šesti žen. Také jsem se zaměřil na různé věkové skupiny, což znamená, že jsem si u každého respondenta zapsal jeho přibližný věk. Dotazované jsem si rozdělil do tří věkových skupin. První skupinou jsou lidé do 25 let. Druhou skupinu tvoří lidé, kterým je přibližně 26 až 65 let. A poslední skupina jsou lidé nad 65 let.

1.4. Technika sběru dat

Veškeré rozhovory jsou anonymní a z každého rozhovoru jsem si dělal poznámky, které jsem poté třídil podle toho, kde jsem se dotazovaného ptal, jakého byl pohlaví a jaký byl jeho přibližný věk. Rozhovory jsem si nenahrával, měl jsem s sebou arch, kam jsem si odpovědi zapisoval, a po příchodu z terénu utřídil a zapsal do počítače. Nahrával jsem si rozhovory pouze s respondenty v poslední fázi výzkumu v Polabinách a na Dubině a také s realitním makléřem.

Z předvýzkumu a také z odpovědí lidí, které jsem oslovoval přímo v ulicích města, vzešlo, která lokalita je pro obyvatele nejžádanější a která naopak nejméně žádaná. Jako nejlepší lokalitu pro život obyvatel vybrali Polabiny (Městský obvod II.), jako nejhorší naopak Dubinu (Městský obvod III.). Proto jsem si našel v každé z těchto dvou lokalit dva občany, kteří souhlasili s rozhovorem o místě jejich bydliště. Celkem jsem se tedy ptal čtyř lidí, pro které jsem měl nachystané otázky v rámci polostrukturovaného rozhovoru, aby všichni odpovídali na to samé a jejich odpovědi se mohly porovnat.

Také jsem udělal rozhovor s realitním makléřem, který se stará o prodej bytů, domů a vůbec nemovitostí v Pardubicích. Ten mi potvrdil, že každá lokalita v Pardubicích je jinak žádaná a podle toho se odvíjí ceny nemovitostí i pronájmů. Ani nebyl překvapený, když viděl údaje, které vyšly z mého zkoumání. Potvrdil, že největší poptávka po bytech je v Polabinách, ale další podrobnosti a proč tomu tak je, budou rozebrány v další části práce.

Nejdříve jsem tedy používal dotazník, poté polostrukturované rozhovory s lidmi na ulici a na závěr rozhovory s respondenty přímo v dané lokalitě.

Po dokončení předvýzkumu jsem tedy vyrazil do ulic Pardubic, abych se ptal přímo obyvatel na jejich ideální lokalitu. Ne všichni obyvatelé mi ovšem byli ochotni odpovědět, zejména v centru města jsem narážel na nechuť lidí, a to proto, že si lidé mysleli, že jsem pouliční prodejce a ne student univerzity. Jak jsem již psal výše, ptal jsem se v každé lokalitě dvanácti obyvatel (šest žen, šest mužů), celkem tedy 96. respondentů. Abych získal tento počet odpovědí, musel jsem oslovit zhruba 130 obyvatel, jelikož ne všichni chtěli odpovídat.

Výsledky z dotazování lidí přímo na ulicích jsou uvedeny v další části práce.

V této práci neshledávám etické problémy, pouze při dotazování lidí v centru města jsem se setkal s opovrhujícími lidmi, protože si mysleli, že jsem pouliční prodejce a ne student univerzity.

2. TEORETICKÉ ZAKOTVENÍ TÉMATU

Tato kapitola je zaměřená na teoretické ukotvení pojmu města, jak se město vyvíjelo, jaké byly teorie ohledně měst a také se zaměříme na autory, kteří se městu věnovali, či věnují.

Chicago je jedním z největších amerických měst, ovšem ne vždy tomu tak bylo. V roce 1900 počet obyvatel atakoval dva miliony, přestože v roce 1830 byla tato oblast prakticky neobydlená. Jak rostl počet obyvatel ve velkých městech, dramaticky se zvyšoval rozdíl mezi bohatými a chudými, vznikaly chudinské čtvrti, lidé neměli práci a často ani na základní životní potřeby. Proto dánský přistěhovalec Jacob Riis procestoval prakticky celé Spojené státy, aby dokumentoval tehdejší bídu a přednášel o nezbytnosti reform. Právě chudoba a obrovské rozdíly mezi bohatými a chudými čtvrtěmi vyvolávaly potřebu sociologické analýzy života ve městech. Nemůžeme se tedy divit, že první velké sociologické studie měst pochází z Chicaga, města tak rychle rostoucího, přitom s obrovským rozdílem mezi čtvrtěmi.

Na počátku dvacátého století se právě v Chicagu, na tamní univerzitě, začínají sdružovat autoři, podle kterých vzniká takzvaná Chicagská škola. Mezi nejznámější autory patří Robert Park, Ernest Burgess a Louis Wirth.

Tato škola vyvinula dva hlavní koncepty, které chicagskou školu charakterizují. Jedním z nich je takzvaný „*Ekologický přístup*“, tím druhým pak „*Urbanismus jako způsob života*“.

V ekologickém přístupu se jedná o to, že města nerostou nahodile, ale staví se ve vhodných přírodních podmínkách, jako jsou nížiny, podél větších řek a podobně. Tento směr nachází zákonitosti ve způsobu osidlování, či stěhování lidí. V centru města najdeme většinou zábavné podniky, obchody a podobně, zatímco bohatší lidé se stěhují do nově tvořených předměstí. Tím vznikají dopravní tepny, kterými tito lidé jezdí do práce, a proto se kolem těchto cest město vyvíjí pomaleji. Města by se podle této teorie dala rozdělit na pomyslné kruhy. Vnitřní město jsou právě tvořeny obchodními domy a upadajícími soukromými domy. Kolem nich se rozkládají staré, dělnické čtvrti a ještě dále najdeme nová předměstí, kde žijí lidé s vyššími příjmy.

Ekologie města vyšla na delší dobu z módy, ovšem někteří autoři s ní pracovali dále, jako třeba Amos Hawley. Ekologický přístup byl jistě zajímavý, ovšem je možné najít mnoho námitek, například ty, že ekologové podceňují význam projektování a pohlíží na vývoj města jako na „*přírodní*“ proces. Tento model neodráží všechna města ve Spojených státech, natož pak v Evropě, nebo Japonsku.

(GIDDENS 1999: 447-450)

Ve Velké Británii se teorii města věnují mimo jiné autoři Logan a Molotch, kteří rozlišují pět typů měst.

Prvním jsou řídicí centra. V těchto městech mají centra nadnárodní společnosti, řídí se zde globální zájmy. Za takové město je považován například Londýn.

Druhým typem jsou inovační centra. V těchto městech se soustředí věda a výzkum a neslouží pouze zemi, kde se nachází. Takovým městem je Cambridge.

Třetím typem jsou modulová výrobní místa. V těchto městech se vyrábí mnoho součástek a dílů, které se poté převezou do jiného státu, či města, kde se dokončí celkový výrobek. Do tohoto typu města zapadá Belfast.

Čtvrtým typem jsou překladiště pro Třetí svět. V těchto oblastech žije mnoho přistěhovalců a nachází se na hranicích mezi vyspělými státy a státy třetího světa. Takovým městem je francouzské Marseille.

Posledním typem jsou města důchodců. Do takových měst se stěhují bohatší lidé důchodového věku, aby zde prožili klidné stáří v příhodných klimatických podmínkách.

(GIDDENS 1999: 461)

Teorii města se věnuje samozřejmě mnohem více autorů. Mezi velmi známá jména v teorii bydlení a měst patří: Stanisław Ossowski, Louis Wirth, Robert K. Merton, Marie Jahoda, Paul-Henry H. Chombart de Lauwe, Margaret Mead, Hans Paul Bahrdt, Amos Rapoport, Pierre Bourdieu nebo Claude Lévi-Strauss.

(MUSIL 2005: 208)

V České republice se městu a bydlení také věnuje několik známých autorů, jako Zdeněk Uherek, mezi jehož díla patří *Fieldwork and Local Communities*, nebo Jiří Musil, který se věnuje historii a proměně bydlení v České republice. Mezi další autory řadíme Michala Illnera, Věru Patočkovou nebo Tomáše Kosteckého.

Záměrně jsem díla těchto autorů do práce nezařadil, ne snad proto, že by jejich díla byla nezajímavá, ale proto, že se mi do konceptu práce nehodí, jelikož pracují většinou s městem jako celkem, zatímco v mé práci je město rozděleno na části a lidé volí jednu z nich.

3. MĚSTO

„Město je složitým sociálním organizmom, ktorý sa od dediny odlišuje nielen kvantitatívne, t. j. rozsahom a početnosťou aglomerácie, ale aj sa kvalitatívne – širokou sociálnou skladbou a zložitnosťou vzťahov a väzieb. Charakterizuje ho množství znakov, ktoré rôzni autori používajú pri definovaní mesta. V súčasnosti existuje niekoľko desiatok definícií mesta, ale žiadna z nich nie uspokojivá a všeobecne prijateľná. Každý autor pristupuje k definovaniu mesta z iných hľadísk: ekonomického historického, sociálno-ekologického, demografického, ekonomického, sociologického, sociokultúrno-antropologického alebo psychologického.“

(Bitušíková 2003: 7)

Alexandra Bitušíková, ktorá ve své knize vychází z Gmelcha – Zennera, rozděluje město na několik menších jednotek.

První z nich jsou jednotky, které jsou založené na lokálním základě, jako například ulice, dům, penzion a podobně.

Druhou jednotkou jsou skupiny, které spolu mají společný původ, kulturu, nebo etnicitu. Mohou to být menšiny, etnické skupiny a tak dále.

Za třetí to jsou skupiny, založené na společném duchovním, hodnotovém, nebo religiózním základě. Mezi takové skupiny považujeme sekty, politická sdružení a podobně.

Čtvrtá jednotka jsou skupiny, které jsou založené na společné práci, což mohou být podniky, továrny, nebo třeba školy.

A poslední skupinu tvoří jednotky, které jsou založené na primárních vztazích, jako rodina, domácnost, nebo sociální síť.

(Gmelch – Zenner, 1996 in Bitušíková 2003:24)

Toto rozdělení je logické, jelikož každý člověk je jiný, má jiné zájmy a podobně, proto nemůžeme brát všechny lidi stejně a dělat určité závěry. Když vezmeme příklad, že v daném městě žije národnostní menšina, je zřejmé, že více drží při sobě a mají jiné zájmy, než majoritní společnost, proto musíme tyto zájmy menšin a jiných skupin respektovat.

3.1. Koncepty a historie měst

V této kapitole se zaměříme na to, jak se v historii vyvíjela města a jejich stavba. Podíváme se, proč se stavěly určité budovy, jaké byly v které době trendy a jak se tyto trendy s časem měnily.

„Nejprve si připomeňme některé světové (přesněji euroamerické) trendy a teoretické koncepty, které měly nejsilnější vliv na český (československý) urbanismus a počátky územního plánování. V 19. století lze vysledovat dvě hlavní tendence, které měly vést k ozdravení (a sanaci) měst prostřednictvím přírody. Bud' tím, že se příroda přivede do měst, anebo tak, že se města rozšíří do krajiny. První tendenci představují zejména velké přestavby historických měst (např. Paříž, Londýn, Vídeň nebo Brusel) s novými parky a promenádami, ale také projekty rozlehlých městských parků v USA (nejznámější je Central Park v New Yorku). Všechny problémy však přestavby starých měst řešit nemohly, od poloviny 19. století proto sílila tendence druhá – rozšiřování měst do přírodního prostředí skrze návrhy ideálních měst. V rámci tohoto proudu přinesla 2. polovina 19. století dvě významné koncepce. Nejprve Arturo Soriay Mata představil „lineární město“, které se mělo rozšiřovat podél ústřední komunikace a obyvatelé tak mohli mít díky rozvoji dopravy blíž k přírodnímu prostředí. S druhou koncepcí „zahradního města“, pro celé 20. století zcela zásadní a mimořádnou, přišel Ebenezer Howard. Ten propagoval decentralizované osídlení, kde by obyvatelstvo žilo v klidném prostředí zahrad, poblíž zelených ploch pro zemědělství a další rekreaci. Pokračování tohoto ideálu lze sledovat až k současným problematickým suburbiím.“

(Dostalík 2011: 90)

V této souvislosti se můžeme podívat přímo na Pardubice, protože najdeme mnoho spojitostí. Jak je popsáno výše, Mata představil koncept „lineární město“, prakticky v tom nalezneme i podobu Pardubic. Okrajové části města jsou stavěny tak, aby byly poblíž některé z důležitých komunikací, která spojuje danou lokalitu s centrem města, ale zároveň se nachází v těsné blízkosti s přírodou. V Pardubicích tento koncept vidíme hned v několika městských obvodech a až se v dalších kapitolách zaměříme na konkrétní z nich, popíšeme si, v čem se podobají tomuto konceptu. „*Problematika plánování prostoru sice byla řešena po celá dvacátá léta, ale skutečné zařazení mezi přední témata v architektonických časopisech a navýšení vydávání tematicky blízkých publikací lze zaznamenat až od počátku třicátých let. Dřívější konjunktura se totiž začala měnit ve velkou hospodářskou krizi, jež u nás vyvrcholila*

přibližně v letech 1931—33. Stavební rozvoj se zpomalil a architektům se nabídla možnost zhodnotit léta po roce 1918. Právě v tomto období je možné nalézt u architektů i stavebních inženýrů první propracovanější vyjádření environmentálních myšlenek, které byly přirozeně spojeny s tehdejšími společenskými, hospodářskými i rostoucími environmentálními nesnázi. Byla to doba, kdy se stále častěji objevovaly snahy o preferování celku, jednoty, společenství proti liberalismu, který podle jeho kritiků prosazoval soukromé dílčí zájmy a způsobil mnohé krize (společenské, hospodářské, morální a nakonec i ekologické).“

(Dostalík 2011: 93)

3.2. Udržitelnost měst

Je vůbec možné udržet současný model, kdy se města rozrůstají, vznikají obrovská města, někdy aglomerace (spojení více velkých měst)? Nebo je tento stav neudržitelný a města budou zanikat? *„Mezi hlavní cíle udržitelnosti měst patří vytvoření co nejvhodnějšího obytného prostředí pro člověka, které by zajišťovalo odpovídající zdravotní a bezpečnostní požadavky pro obyvatele měst. Městský systém by měl vykazovat co nejmenší nároky na zabor volné krajiny, měl by fungovat „chytrým způsobem“ s využitím moderních technologií ke snížení ekologické náročnosti, dopravní zátěže a k fungování vhodné správy. Pro člověka by mělo poskytovat rozmanité prostředí s podněty pro rozvoj osobnosti, dostatek kulturních příležitostí apod. Udržitelnost měst však vymezuje spíš směřování než popis konkrétních způsobů, jak jí dosáhnout. Podobně jako u obecného konceptu udržitelnosti je v případě termínu „udržitelnost měst“ často nevyjasněné, zda se jedná o snahu zachovávat města v jejich stávající podobě, nebo naopak využít prostředí města pro celkovou udržitelnost planety a lidského života na ní, což by se mohlo projevit např. i popřením stávajících měst a změnou celého urbánního systému se soustředěním na zachování přírodního prostředí.“*

(Hledíková 2009: 77)

3.3. Zásahy do města

Většina měst si nechává zpracovávat projekty, které by mohly zlepšit situaci v daném městě, pomoci lidem, kteří v něm žijí, ulehčit dopravě a podobně. Poté existují projekty, které řeší situaci přímo v jedné konkrétní části města a snaží se vyřešit problém, na který si například stěžují občané, nebo který může danému obvodu pomoci. Jenže jaký je mezi těmito projekty rozdíl? „Rozdíl mezi lokálním a celoměstským zásahem spočívá v důsledcích, které má tento zásah pro město. Lokální zásahy řeší konkrétní místní situaci. Naproti tomu celoměstské zásahy mají význam pro město jako celek – mají vliv nejen na bezprostřední okolí, ale i na charakter či podobu města. Podstatnou roli přitom hraje právě význam zásahu, nikoli jeho velikost. Může jít o projekty dopravní infrastruktury, které propojují město (trasa tramvaje, vlaku či metra), o významné dopravní stavby (letiště, nádraží apod.) či o kulturní stavby, každoroční festivaly nebo úpravy veřejného prostoru.“

(Stejskalová 2014: 108)

4. PARDUBICE

V této kapitole si představíme Pardubice. Zjistíme hlavní přednosti a zajímavosti. Podotýkám, že informace v této podkapitole jsou z jednoho zdroje, kterým jsou oficiální webové stránky města Pardubic.

Pardubice. [online]. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/>

„Vítejte v Pardubicích, v sídelním městě Pardubického kraje. Pardubice jsou jedním z nejkrásnějších východočeských měst. Leží na soutoku řek Labe a Chrudimky. Pardubice najdeme zhruba na 50. stupni severní šířky, tedy severněji než například Ostrava. V severní Americe odpovídá tato šířka například kanadskému Vancouveru a Winnipegu. Město má rozlohu téměř 78 km² a přibližně 90 tisíc stálých obyvatel. Leží v nadmořské výšce 215 až 237 metrů nad mořem.

Pardubice jsou velmi dobře dopravně dostupné, jsou železničním a dopravním uzlem. Vzdálenost od Prahy je pouhých 104 km. Výhodou je i přítomnost letiště se smíšeným provozem.

4.1. Letecká doprava

Provozována společností East Bohemian Airport, a.s., která je 100% vlastněna Magistrátem města Pardubice.

4.2. Železniční doprava

Přibližně každou hodinu odjíždí vlak z Hlavního či Masarykova nádraží v Praze směrem do Pardubic. Cesta trvá přibližně od 1 hodiny až po hodinu a půl, podle druhu vlaku. Pardubické hlavní nádraží je první stanicí v České republice, která poskytuje plný přístup handicapovaným lidem do všech částí nádraží a nástupních ostrůvků.

4.3. Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava je provozována Dopravním podnikem města Pardubic po více než 55 let. Současný systém zahrnuje 30 pravidelných linek. Z toho je 19 autobusových a 11 trolejbusových. V roce 2008 měla městská hromadná doprava 74 autobusů a 55 trolejbusů, které ujely 5,750.840 kilometrů a převezly téměř 30,344,000 pasažérů ročně.

K životu současných Pardubic neodmyslitelně patří kultura a sport. Má zde sídlo Univerzita Pardubice, najdete zde Východočeské muzeum, Východočeskou galerii, Komorní filharmonii a Východočeské divadlo. Mezi mládeží je široko daleko proslulý rockový klub Žlutý pes, své jméno si již získala „Devětadvacítka“, což je městská scéna pro otevřenou kulturu. Vedle programů stálých kulturních institucí se ve městě každoročně koná mnoho sportovních akcí včetně akcí mezinárodních. Ve sportu jsou Pardubice spojovány s dostihy, zejména s Velkou pardubickou, která se zde pravidelně běhá již od roku 1874. Dalšími tradičními sportovními událostmi jsou tenisová juniorka, plochodrážní Zlatá přilba a mezinárodní šachový turnaj Czech open.

Hustá síť cyklotras a cyklostezek, která protkává město i okolí, areál vodních radovánek v Cihelně i krytý plavecký bazén s venkovním vodním areálem jsou pak dokladem toho, že Pardubice myslí v oblasti sportu i na nejširší veřejnost. Pardubice jsou i městem zeleně. Vegetace prorůstá do města podél obou řek, po obvodu Pardubic jsou tři lesní komplexy, uprostřed města udržované parky. Na území města se v současnosti vyskytuje 1400 rostlinných druhů!

Město Pardubice i jeho krásné okolí rozhodně stojí za to si dobře prohlédnout, pokochat se výhledem ze Zelené brány, jízdou na výletní lodi, nebo se ponořit do zeleně podél Labe či Chrudimky ať již pěšky, či na kole.“

Geografie. In: *Pardubice* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné

z: <http://www.pardubice.eu/o-pardubicich/informace-o-meste/geografie/>

5. MĚSTSKÉ OBVODY V PARDUBICÍCH

5.1. Městský obvod Pardubice I. - Střed

Centrum Pardubic se nachází okolo starobylého Pernštýnského náměstí, kde najdeme radnici města a uprostřed morový sloup. Při příchodu na toto náměstí procházíme obloukem pod Zelenou branou, což je asi největší historická dominanta Pardubic.

„Zelená brána, 61 metrů vysoká, je dominantou města a jediným zjevným zbytkem znamenitého opevnění Pardubic z 16. století. Byla opravena, nebo snad nově postavena po požáru v roce 1507 v pozdně gotickém slohu, Po roce 1538, kdy město opět celé vyhořelo, ji dal Jiřík z Olomouce zvýšit o třetinu, opatřit ochozem a novou věží s devíti hvězdičkami a pokrýt měděným plechem. Je nádhernou, pozdě gotickou památkou evropského významu. Na předbraní zaujme příchodí reliéf znázorňující již zmíněnou pověst o Ješkovi z Pardubic, který za svou statečnost před milánskými branami získal znak – bílého půlkoně se zlatou uzdou v červeném poli. Z ochozu věže je krásný rozhled na město, široké okolí, rovinaté Polabí, lze vidět Železné hory a mnohdy i Orlické hory.“

(Paleček 1999: 50)

Několik metrů od Zelené brány se nachází největší pardubický kostel, kde se pravidelně konají modlitby, jsou zde varhany a bohatá výzdoba, která se z dob našich předků dochovala až do dnes. Na Vánoce sem skauti umisťují svíce se světlem z Betléma, které převážejí po své trase přímo z Betléma.

Na Pernštýnském náměstí se nachází další velice zajímavé budovy. Ať už je to výše zmíněná radnice města, nebo dům U Jonáše, kde se konají pravidelné výstavy umění.

Starší pán odpověděl, že rád bydlí centru, protože zde vidí krásné památky a staré budovy. Vadí mu hluk po nocích, ale že si již zvykl.

Z náměstí vede několik postranních uliček a jednou z nich se za několik málo minut dostaneme chůzí až na pardubický zámek.

„Jádro paláce tvoří hranolová věž, pozůstatek gotického hradu ze 14. století, který měl dvě křídla. Vilém z Pernštejna dal hrad přestavět v pozdně gotickém slohu na uzavřený, čtyřkřídlý jednopatrový palác. Během vlády jeho synů, po roce 1521, bylo severní a východní křídlo zvýšeno o druhé poschodí v renesančním slohu. V roce 1560 přešel zámek s celým panstvím do majetku královské komory. Za Rudolfa II. bylo ještě přistavěno druhé poschodí na jižním a

západním křídle, nové schodiště při severním křídle, které umožňovalo pohodlný vstup do obou poschodí, byly zvýšeny velká i hodinová věž a průčelí byla pokryta sgrafity.“

(Paleček 1999: 54,55)

V okolí zámku se rozléhají Tyršovy sady - největší park v Pardubicích. Lidé sem chodí na procházky, protože park je přímo v centru města a je opravdu rozlehlý. V létě sem lidé chodí i v nočních hodinách a to proto, že se zde nachází letní kino, které v těchto prostorách neruší obyvatele, a lidé si ho velmi oblíbili. Momentálně se Tyršovy sady revitalizují, kácí se některé stromy a celková podoba parku by měla být ještě hezčí, než dříve.

Když cestou z Pernštýnského náměstí přejdeme jednu z nejfrekventovanějších silnic v Pardubicích, staneme před východočeským divadlem. Pardubické divadlo je nádherně zdobené a to jak uvnitř, tak zvenčí a dokresluje nádhernou podívanou na centrum města. Několikrát týdně se zde hrají různá představení, která si zamilovali nejen návštěvníci z Pardubic, ale mnohdy i z jiných částí republiky.

Pár metrů od divadla najdeme kulturní dům Grand, kde se dříve nacházel taneční sál a celkově byl dům brán jako centrum společenského vyžití v Pardubicích. Dnes už to ale neplatí, jelikož Grand byl opraven a uvnitř se nachází mnoho obchodů a multikino. Sláva tohoto kdysi významného domu ale začala nenávratně upadat po výstavbě AFI paláce, který strhl pozornost občanů svým směrem.

Zhruba 5 minut chůze od divadla si obyvatelé mohou odpočinout v nedávno zrekonstruovaném aquaparku.

V samém srdci Pardubic se nachází Třída míru, kde denně projdou tisíce obyvatel Pardubic. Na této třídě najdeme mnoho starobyklých domů, obchodů, kaváren a restaurací. V této ulici jsou také nejdražší nájmy a ceny nemovitostí v Pardubicích vůbec. Je to dáno svou polohou a zájmem obyvatel o nemovitosti v této lokalitě a také tím, že zde není mnoho bytů, tudíž poptávka mnohonásobně převyšuje nabídku.

V jedné z odboček z Třídy míru, konkrétně v ulici Pernerova najdeme sídlo městské policie Pardubice.

Pokud půjdeme od Zelené brány přes Třidu míru, dojdeme až k AFI paláci. Toto moderní obchodní centrum bylo postaveno v místech, kde se dříve nacházelo parkoviště a propojilo se s obchodním domem, který stával v těsné blízkosti. Uvnitř se nachází mnoho a mnoho obchodů, které jsou rozděleny do dvou pater a ve třetím patře najdeme multikino a také společenský sál, kde se každoročně konají plesy, konference a v posledních letech i jeden z největších pokerových festivalů v české republice.

Poblíž tohoto nákupního centra spatříme arénu pardubických hokejistů. Aréna je jedna z nejmodernějších a také největších v české republice a to hlavně díky rekonstrukci, které proběhla na přelomu tisíciletí. Jelikož je aréna multifunkční, nehraje se zde pouze lední hokej. Po úpravě plochy zde několikrát do roka hrají své zápasy i pardubičtí basketbalisté, nebo florbalisté. Pokud hala zrovna neslouží sportovcům, konají se zde různé výstavy, nebo si ji podnikatelé a různé firmy pronajímají pro své konference.

Na dohled od zimního stadionu se nachází dům hudby, kde se pravidelně konají koncerty pardubické filharmonie. Není to jen vážná hudba, kterou zde můžeme slyšet. Pravidelně jsou tu pořádána různá vystoupení i menších dětí, nebo celých hudebních skupin a spolků, takže každý fanoušek hudby si tu přijde na své.

Na rohu jedné z hlavních křižovatek u zimního stadionu se tyčí telefonní ústředna, která zajišťuje provoz sítí pro pardubický kraj.

Jedna z respondentek mi prozradila své důvody, proč chce bydlet v centru města: „*No jasně, vybrala bych si určitě centrum, protože to je všude blízko, do školy to mám pár minut a o víkendech to je kousek na náměstí.*“

Ovšem byli i tací, kteří v centru nechtějí bydlet za žádných okolností. Někteří lidé měli na centrum města dosti negativní názory, jeden pán středního věku se vyjadřoval ve smyslu, že má psa a jelikož se mladí chodí stále bavit do města, dělají hluk a on nemá možnost jít se někde v klidu projít, aby nepotkal opilé mladíky, hlavně o víkendu.

5.2. Městský obvod Pardubice II. – Polabiny, Cihelna

Nejprve se podívejme, proč a kdy se vlastně tato lokalita začala budovat.

„*Návrh na rozšíření Pardubic severně od Labe obsahoval již směrný regulační plán Aloise Mikuškovice a Františka Kerharta z roku 1947. Podstatným impulzem pak bylo rozhodnutí o vybudování rozsáhlého kampusu Vysoké školy chemické, který měl ležet východně poblíž chemických závodů v Rybitví a Semtíně a přitom nedaleko vlastního města.*“

ČEVORA, Josef. OFFCITYLIGHT – POLABINY I. *Officity* [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.offcity.cz/offcitylight--polabiny-i/>

Polabiny se dělí na menší celky a to od Polabin I, až po Polabiny V.

Jsou hojně zastavěné panelovými domy. Nejen proto v Polabinách nalezneme několik obchodních domů, které se nachází na periferiích, ale u důležitých silnic, vedoucích do města. V případě zdravotních problémů je v Polabinách také poliklinika, kde lidem pomohou praktičtí lékaři, ale i špičkoví odborníci na konkrétní zdravotní obtíže.

Pro věřící občany je k dispozici dům ARCHA, kde se pravidelně konají modlitby a kázání.

Pro děti školou povinné tu samozřejmě nechybí základní školy, které doplňuje Mozartovo gymnázium, po jehož absolvování si mohou studenti zvolit studium na jedné z dominant této lokality a to Univerzitě Pardubice, kterou v současné době studuje přes deset tisíc studentů a to dokonce i zahraničních, v rámci výměnného projektu studentů Erasmus. V okolí univerzity najdeme několik budov studentských kolejí a také univerzitní jídelnu, nebo knihovnu.

Za zábavou můžeme vyrazit do rockového klubu Žlutý Pes, nebo studentského baru Klec.

Samozřejmě tu najdeme i několik kaváren, hospod a menších obchodů se zbožím všeho druhu.

Přestože se v Polabinách nachází mnoho panelových domů, na své si přijdou i maminky s dětmi, jelikož se zde nachází velké množství dětských hřišť. Také si občané mohou jít odpočinout do parků, které se nachází hlavně podél řeky Labe.

Pro aktivnější občany je zde mnoho stezek, kde se dá běhat, či jezdit na inline bruslích.

Celkově jsou Polabiny a Cihelna velice zajímavá lokalita, kde se nachází prakticky veškeré občanské vyžití, od sportu, školy až po zdravotnictví, proto je zde velká poptávka po bydlení a ceny nemovitostí jsou vyšší, než je průměr v Pardubicích.

Na Polabinách je velmi dobře vidět koncept „*lineárního města*“, jak bylo zmíněno v kapitole Koncepty a historie měst. V posledních letech se v Polabinách staví nové panelové domy, jejichž poloha má dvě klíčové a velmi atraktivní vlastnosti. Tou první je, že se nachází poblíž důležité komunikace. V případě takzvaného Labského palouku (soustava panelových domů vystavěných v posledních letech v těsné blízkosti řeky Labe) se nachází asi pět minut jízdy hlavní silnice, která vede na Hradec Králové, případně na dálnici, vedoucí na Prahu. Tím druhým důvodem, který významně přidává na atraktivitě, je ten, že se panelové domy nacházejí v těsné blízkosti přírody, zde konkrétně obyvatelé z oken vidí řeku Labe a za domy mají park a lesy. Jak mi potvrdil realitní makléř, v těchto domech bydlí hlavně rodiny ze střední vrstvy, protože ceny těchto bytů jsou poměrně drahé, jelikož se jedná o novostavby a ještě k tomu ve velmi dobré lokalitě. Labský palouk byl dostavěn v roce 2009, což z těchto panelových domů dělá jedny z nejnovějších v Pardubicích.

Jeden z dotazovaných lidí, který uvedl, že chce bydlet v Polabinách, mi řekl, že je v Polabinách spokojený, protože má malou dceru a že již přemýšlí nad její budoucností, a proto se mu zamlouvá, že je zde hodně dětských hřišť a i velký výběr a dostupnost škol. Také říkal, že pracuje v centru města a z Polabin se dá tato cesta urazit za několik málo minut.

5.3. Městský obvod Pardubice III. – Dubina, Drážka, Hůrka, Studánka, Slovany

5.3.1. Dubina

Dubina se nachází opravdu na okraji Pardubic, při výjezdu směrem na Holice. Prakticky celá je zastavěná panelovými domy, pouze na samých okrajích nalezneme několik rodinných domů. Poloha Dubiny je značným handicapem, protože občané ve většině případů nechtějí bydlet v panelových domech na samém okraji Pardubic, proto se sem příliš mladých lidí nestěhuje. Jasně to demonstrují výsledky z mých rozhovorů na ulicích, kdy ani jeden dotazovaný z kategorie do 25 let neodpověděl, že by chtěl bydlet na Dubině. Ovšem není to jen poloha lokality, co odrazuje občany při koupi nemovitostí na Dubině. Použiji jeden z dotazníků, který jsem prováděl se slečnou, zhruba ve věku dvaceti let a na otázku, kde by nechtěla bydlet, odpověděla: *„Bydlím sice na Dubině, ale musím říci Dubina, protože je to všude strašně daleko, pořád samé dojíždění, nedávno jsem začala studovat na univerzitě a každý den mi trvá přes dvacet minut, než se vůbec dostanu autobusem do Polabin. Taky tu není žádný klub, nebo bar, kde by se mladí lidé mohli bavit, prostě to tu nemám ráda a doufám, že si svůj byt zařídím v jiném místě, až se odstěhuji od rodičů.“*

Na Dubině nalezneme dva obchodní domy, které jsou nedaleko u sebe, což může být pro lidi zajímavé, že nemusí chodit daleko, pokud potřebují nakoupit věci z obou obchodů. Dále je zde stanice policie, které je na okraji místního náměstí, ovšem samotné náměstí není nikterak přitažlivé, protože je poměrně neudržované, nachází se tam herna, tržnice a neupravené obchody.

Na Dubině nalezneme velkou základní školu, kam chodí děti téměř z celé lokality. Ve stejném domě, ovšem na druhé straně, se nachází zubní ordinace, a o vchod vedle telekomunikační firma, která zaměstnává mnoho místních lidí.

Pro využití volného času zde opravdu není mnoho možností, několik dětských hřišť se tu nachází, ale povětšinou jsou ve špatném stavu, mají zdemolované některé části, nebo jsou už

natolik zchátralé, že se maminky bojí o své děti, když je vidí v blízkosti těchto v minulosti užitečných prolézaček.

Dubina tedy není oblíbenou lokalitou, kterou by občané vyhledávali, velkou nevýhodou podle občanů je hlavně její poloha na okraji Pardubic.

5.3.2. Drážka

Drážka sousedí s Dubinou, tudíž poloha je pro lidi pořád poměrně nezajímavá, jelikož cesta pěšky do centra trvá poměrně dlouho, musí obyvatelé volit městské hromadné prostředky, nebo svá vozidla.

Nenajdeme zde žádnou z velkých institucí, nebo větších obchodních center.

Na Drážce najdeme většinou starší rodinné domy, nebo menší zděné domy, které jsou poměrně staré a které by již potřebovaly rekonstrukci. Nachází se zde malé náměstí, kde je i autobusová zastávka, v čemž je tato lokalita zajímavá pro obyvatele, jelikož spojení městskou hromadnou dopravou je kvalitní.

Na konci této městské části jsou lesy, které slouží obyvatelům k procházkám, případně venčení svých domácích mazlíčků. Mezi jednotlivými domy občané nemají tolik zeleně a hřišť, jako v jiných lokalitách, jelikož domy jsou poměrně blízko u sebe a není velký prostor právě pro tyto volnočasové stavby.

5.3.3. Hůrka

Hůrka je okrajová část Pardubic, kde najdeme převážně rodinné domy. Nenajdeme zde žádné z velkých nákupních center ani žádné úřady.

Okolo se nachází lesy, kam lidé chodí trávit svůj volný čas.

Lidé jsou zde spokojeni právě kvůli přírodě, kterou mají v těsné blízkosti svých domovů.

Městská hromadná doprava sem zajíždí, ovšem ne příliš často, tudíž je tato lokalita vhodná pro lidi, kteří nepotřebují někam dojíždět, či pravidelně chodit do centra města.

Zhruba šedesátiletá paní opověděla, že zde bydlí ráda, protože již nepracuje a může chodit se psem do přírody na procházky.

5.3.4. Studánka

Studánka se také nachází v těsné blízkosti lesů a přírody celkově.

Panelové domy tu nenajdeme, většina lidí bydlí v rodinných domech, někdy i vícegeneračních. Najdeme tu dětská hřiště a základní školu, kterou navštěvují děti z nedalekého okolí.

Dalším důvodem pro návštěvu Studánky je basketbalová tělocvična, kde hrají basketbal jak děti, tak dospělí.

Městská hromadná doprava Studánku neobsluhuje v častých intervalech, ale v ranní a dopolední špičce se na Studánku bezproblémově dopravíme.

Celkově je Studánka velmi klidnou lokalitou, kde je v okolí příroda, kde se dá trávit volný čas.

5.3.5. Slovany

Městská část Slovany sousedí s Drázkou a nachází se na okraji Pardubic, podél silnice směřující na vesnici Dašice. Na Slovanech se nachází většinou rodinné domy, ovšem mnoho novostaveb zde nenalezneme.

Poloha této lokality není příliš ideální pro lidi, kteří dojíždějí za prací, nebo do škol, protože spojení městskou hromadnou dopravou není příliš dobré, jelikož sem jezdí málo linek a to ještě v méně častých intervalech.

Nenajdeme tu žádné velké nákupní centrum, ani úřady, z lékařské péče se tu nachází pouze zubní lékař.

A proč tu tedy lidé vlastně bydlí a někteří chtějí žít? Odpověď je poměrně jasná. Naprostý klid. Obyvatelé tu mají absolutní soukromí, jsou zde dětská hřiště, po okrajích Slovan se nachází udržované lesoparky.

5.4. Městský obvod Pardubice IV. - Pardubičky

Pardubičky jsou okrajová část Pardubic, která je se zbytkem města spojena nadjezdem přes hlavní železniční trať Pardubic. Hned za tímto nadjezdem se nachází nejdůležitější dominanta

celých Pardubiček a to krajská nemocnice. Ročně jsou zde ošetřeny desítky tisíc pacientů, protože pardubická nemocnice je největší nemocnicí pardubického kraje a disponuje heliportem, což je obrovská výhoda při vážnějších zraněních pacientů a jejich následném přesunu do nemocnice.

Několik desítek metrů za nemocnicí se nachází výjezdový dům pardubické záchranné služby, kde je i operační centrum, kam se lidé dovolají při vytočení čísla 155.

Jinak jsou Pardubičky zastavěny rodinnými domy, pouze na okrajích této části města se nachází panelové domy, ovšem ne nějak vysoké, mají pouze několik pater.

Za těmito domy se nachází lesy, které v některých případech opravdu těsně sousedí s posledními domy Pardubiček.

Ani v této lokalitě nenajdeme žádný větší úřad, ale ani obchodní centrum, tudíž jsou obyvatelé nuceni jezdit za nákupy do jiných částí Pardubic.

Ani spojení městskou hromadnou dopravou není ideální, jezdí sem pouze několik linek, takže obyvatelé musí dobře plánovat své cesty.

Pardubičky jsou velmi klidná lokalita k bydlení, klid je ale vykoupen polohou, protože dostat se do centra města trvá delší dobu, než z jiných lokalit Pardubic. Přesto jsou zde obyvatelé celkem spokojeni a to pro typický klid této lokality, jak uvádí jeden z respondentů, je rád, že si po práci zajde na pivo s manželkou, nemusí se bát o děti, auta tu skoro nejezdí.

5.5. Městský obvod Pardubice V. - Dukla

„Dukla je první pardubické sídliště postavené mezi lety 1947-1959 na místě rozsáhlé vojenské nemocnice – tzv. karantény. První zastavovací plán Aloise Mikušovice a Františka Kerharta vznikl hned po druhé světové válce a počítal s řádkovým uspořádáním bloků a rodinnými domy po okrajích.“

ČEVORA, Josef. OFFCITYLIGHT – DUKLA. *Officity* [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.offcity.cz/offcitylight--dukla/>

Najdeme zde staré, zděné domy, v posledních letech ovšem přibývají i nové, moderní, panelové byty. Dukla se nachází poměrně na okraji Pardubic, proto si ji pro svůj život volí především starší lidé na prahu důchodu, kteří chtějí mít klid a dostatek prostoru pro procházky

a vůbec využití volného času. Jak mi potvrdila paní důchodového věku, která říkala, že zde žije od svých třinácti let a nikam se stěhovat nechce.

Na Dukle je zajímavé její náměstí, kde se pravidelně konají trhy a pouliční prodejci zde za každého počasí nabízejí své zboží.

Dukla je pro chod Pardubic velice důležitá, protože zde mají centrum dvě velice důležité organizace. Jednou z nich je Dopravní podnik města Pardubice, který zde má parkoviště pro všechny své vozy, dále dílnu, pro opravu nejrůznějších závad a také benzinu, která zásobuje vozový park palivem.

Druhou, neméně důležitou složkou, jsou hasiči, kteří sídlí na dohled od Dopravního podniku. Při jakémkoliv požáru, nebo celkově při potřebě hasičského personálu a techniky, vyjíždějí vozy s posádkou z garáží, které se nachází právě na Dukle.

Na Duklu jezdí také sportovci, kteří provozují atletiku, jelikož se zde nachází největší atletický stadion v Pardubicích, kde je moderní ovál, potřebné pomůcky a prostory pro sporty, jako je skok o tyči, vrh koulí, hod oštěpem a podobně.

V sousedství základní školy J. Ressla najdeme jediný baseballový stadion v Pardubicích. Tento stadion je hojně využíván právě nedalekou školou, ale uplatnění najde i pro mužské a ženské týmy, které hrají softbalovou ligu.

Celkově je Dukla pro Pardubice velmi důležitá, ať již svým hasičským centrem, nebo důležitými silnicemi, které spojují Pardubice s dalšími městy.

Pán, kterému bylo zhruba 40 let, odpověděl: „*Je tu celkem hezky, dřív jsem bydlel na Slovanech, tam jsou všude baráky, nedá se nikam jít, tady mám svůj klid a můžu si jít zaběhat do lesů, což mi vyhovuje, takže bych určitě volil Duklu.*“

Pod městský obvod V. také spadá část Jesničánky, která je v Pardubicích poměrně unikátem, protože se zde nenachází panelové domy, ale starší rodinné domy, kde bydlí rodiny po celé generace. V Jesničánkách také nenalezneme žádný z obchodních domů, občané musí pro své nákupy do jiných částí Pardubic, což ovšem není žádný problém, protože Jesničánky mají výborné spojení městskou hromadnou dopravou, kdy se občané během pár minut ocitnou v centru města. Dříve Jesničánkami vedla nejdůležitější silnice, spojující Pardubice a Chrudim, což už dnes neplatí, protože pro ulehčení dopravy byl postaven obchvat, který Jesničánkám výrazně ulehčil a již zde tolik vozidel neprojíždí.

Najdeme zde místo posledního odpočinku lidí a to městský hřbitov. Lidé se sem chodí rozloučit se svými zemřelými blízkými a v období dušiček se před hřbitovem shromažďuje nespočet prodejců, prodávajících věnce, svíce a různé kytice.

Jesničánky jsou nepříliš výraznou městskou částí, kde nebydlí ani tolik lidí v porovnání s jinými částmi Pardubic, protože zde jsou povětšinou rodinné domy, přesto je zájem o nemovitosti v Jesničánkách poměrně značný a to pro klid a pohodlí, které zde občané nachází. Pod pátý městský obvod spadá také Višňovka, což je velmi specifická část Pardubic a to kvůli své zástavbě. Nenachází se zde typické panelové domy, které jsou v téměř celých Pardubicích, Višňovka je známá svými ne až tak vysokými domy, které jsou většinou cihlové. Ano, v posledních několika letech vedení města a stavební úřad povolil stavbu moderních panelových domů, ale je vidět patrný rozdíl na zástavbě ve staré a nové části této lokality. Velmi dobré je spojení městskou hromadnou dopravou, kterou se dostaneme prakticky do všech částí města.

Na Višňovce se nachází centrum státní policie v Pardubicích, což je patrné na první pohled, protože před budovou policie parkuje větší množství policejních vozů, připravených k výjezdu.

Višňovka je pro obyvatele Pardubic důležitá, tedy spíše pro určitou část obyvatel a to konkrétně nezaměstnaných. Nachází se zde totiž úřad práce, který eviduje obyvatele bez práce a s jejich spoluprací jim hledá novou práci, či možnost nějakého rekvalifikačního kurzu. V řádu několika let by se měl úřad práce přestěhovat do nových prostor, které se nachází nedaleko současného sídla úřadu.

Pro občany se zdravotními obtížemi je vhodná poliklinika, která se nachází nedaleko základny policie, což bývá jeden z důvodů, proč si lidé volí Višňovku jako místo pro svůj život.

Velkým problémem, co naopak lidi odrazuje od koupi, či pronájmu nemovitosti v této lokalitě, je obrovský problém s parkováním. Domy jsou poměrně blízko sebe a z tohoto důvodu je zde málo míst pro parkování vozidel místních občanů.

5.6. Městský obvod Pardubice VI. – Svítkov

Ještě před příjezdem do Svítkova najdeme jeden z hlavních důvodů, proč jezdí turisté do Pardubic, a to dostihové závodiště. Každý rok se druhou říjnovou nedělí koná světoznámý dostih Velká pardubická, na který se sjíždí desetitisíce fanoušků z celého světa, jelikož se jedná o jeden z nejtěžších dostihů na světě. *„První ročník se běžel 5. 11. 1874 za účasti*

čtrnácti dvojic jako handicapový a byl dotován dvanácti tisíci zlatých forintů. Vůbec prvním v řadě vítězů se stal hřebec Fantom s anglickým žokejem Sayersem.“

(Brož 1999: 147)

Z posledních let je známý především žokej Váňa, který se i v pokročilém věku kvalifikuje na Velkou pardubickou a vytváří rekordy v počtu vítězství. Nejznámější překážkou je Taxisův skok, kde již nejdén kůň vinou zranění zemřel.

V areálu dostihového závodiště se ovšem nekoná pouze Velká pardubická, ale i mnoho menších dostihů během sezony. Kromě dostihů si celý areál pronajímají některé firmy a pořádají zde různé akce, jako třeba v posledních letech lidmi oblíbený Appetit festival (stánky s kvalitním jídlem soutěží o hlasy diváků o nejlepší jídlo).

Před příjezdem do Svítkova se nachází pardubické letiště. Každoročně se přímo na letišti koná aviatická pouť, kde předvádí své sestavy piloti nejen z české republiky, ale téměř z celého světa. Ovšem primární účel letiště je samozřejmě přeprava osob, která se každoročně zvedá, protože letenky jsou finančně dostupnější pro stále širší vrstvy obyvatel.

No a teď již k samotné části Svítkov. Z větší části je zastavěný rodinnými domy, najdeme zde pouze několik menších bytových domů, které ale nejsou nikterak velké, tudíž nevybočují z rázu, jakým je tato lokalita zastavěna.

Obyvatelé, kteří si zvolí zdejší lokalitu pro život, ocení dobré dopravní spojení, jelikož sem jezdí městská hromadná doprava a to v poměrně pravidelných intervalech.

Svítkov je známý hlavně díky sportu. Pár řádků výše je zmíněna Velká pardubická, druhou, neméně známou sportovní událostí je Zlatá přilba. Tento slavný závod plochodrážních motocyklů se koná každoročně na stadionu, kterým disponuje v širokém okolí právě pouze Svítkov. Mezi nejlepší české jezdce poslední dekády patří bratři Drymlové, kteří dodávají hrdost českým fanouškům, protože pravidelně bojují o triumf v tak slavném závodě, jakým Zlatá přilba je. Vítěz každoročně vyhrává pozlacenou plochodrážní přilbu, kterou mu osobně předává majitel klenotnictví, kde byla zhotovena.

Na okrajích Svítkova najdeme stezky pro cyklisty a přírodu, kterou místní obyvatelé využívají k procházkám ve svém volném čase. Hojně využívají také procházek po upravených cestách kolem řeky Labe, která protéká v těsné blízkosti této lokality.

Svítkov je velmi zajímavou lokalitou pro lidi, kteří chtějí mít klid a bydlet v rodinném domě a nevadí jim, že musí většinou za prací, či koničky dojíždět. Ovšem v posledních letech zájem o lokalitu Svítkov stoupá, což se samozřejmě projevuje na cenách nemovitostí.

Jedna obyvatelka ve věku zhruba 60. let odpověděla: „*Na co se mě ptáte, jsem nedávno řešila s manželem, protože už nás nebavilo bydlet v centru Pardubic, kde je pořád rušno, chtěli jsme někam na okraj, kde je ale dobré spojení, proto Svítkov vyšel jako ideální místo, ano, pozemky tu jsou dražší, ale chceme si užívat spokojené stáří, tak jsme investovali i do dražšího pozemku.*“

5.7. Městský obvod Pardubice VII. – Rosice n. Labem, Trnová, Ohrazenice, Doubravice, Semtín

Tento obvod sdružuje několik okrajových částí, které se nacházejí směrem na výjezd na Hradec Králové a Lázně Bohdaneč. Pojďme se nyní podívat na každou z nich samostatně.

5.7.1. Rosice nad Labem

Rosice se nacházejí za přejezdem přes hlavní silnici, která vede do Hradce Králové. Zastavěny jsou rodinnými domy, moderní panelové domy zde nenajdeme. Většina rodinných domů jsou postarší, některé i vícegenerační, ke konci této lokality se nachází několik desítek nových domů, které zde byly postaveny v posledních letech.

Rosice jsou velmi klidná lokalita, kterou lemuje řeka Labe. Nejen proto se zde nachází zahrádkářská kolonie, kde najdeme mnoho rybářů, kteří právě využívají nedalekého průtoku Labe.

Rosice se nachází poměrně daleko centra města, proto je lokalita vhodná pro lidi, kterým nevadí každodenní cestování do práce, nebo za koníčky. Dopravní podnik Rosice příliš nevyužívá, nejezdí sem autobusy příliš často, proto je doprava o něco komplikovanější.

Mladý muž, okolo 20. roku věku říká: „*Jsem tu celkem spokojenej, dost hraju tenis, jsou tady kurty, nemusim kvůli tomu nikam chodit. Dřív jsem chodil na gympl, to jsem měl 5 minut pěšky, teď hledám práci, tak uvidím, jak to bude s dopravou.*“

5.7.2. Trnová

Trnová je velmi klidná část Pardubic, kde vede prakticky pouze jedna větší silnice, kde je ještě omezena rychlost na 40 kilometrů za hodinu a to z důvodu větší bezpečnosti obyvatel. V této části nalezneme jak staré rodinné domy, tak i nové, moderní panelové domy, které jsou na okraji této lokality a ze zadní části je obklopují lesy.

V Trnové najdeme autobazar a jeden větší obchodní dům.

Městské úřady tu budeme hledat marně, to musí obyvatelé do jiných částí, ale to není problém, protože spojení městskou hromadnou dopravou je zde výborné.

Pokud mají obyvatelé čas, mohou se vydat třeba do centra i pěšky, není to nikterak daleko, zhruba 20 minut chůze.

Tato lokalita je ideální místo pro lidi, kteří chtějí bydlet v poměrně klidné části, přesto chtějí mít spojení s centrem a jinými částmi Pardubic co možná nejlepší.

5.7.3. Ohrazenice

Ohrazenice jsou celkem poklidná čtvrť, kde jediným rušivým objektem je pro obyvatele rychlostní silnice, která vede na Hradec Králové, jenž se nachází v opravdu těsné blízkosti této lokality.

V této lokalitě nalezneme motel, nebo fotbalová hřiště, kde trénují Pardubičtí fotbalisté a která mohou využít i v zimě, protože jeden trávník je umělý, tudíž není náchylný k ročnímu období, nebo počasí.

Najdeme zde rodinné domy, ale i menší bytové domy, ovšem nikterak vysoké, nebo mohutné. Dopravní spojení je dobré, co se týká městské hromadné dopravy, ovšem do centra to je pěšky již poměrně daleko a to zhruba třicet minut chůze.

Ohrazenice jsou na okraji Pardubic, mají celkem solidní spojení do centra a poblíž jsou nákupní centra. Pokud toto obyvatelům vyhovuje, ceny nemovitostí zde nejsou vysoké.

Ne všichni by zde ale chtěli bydlet: *„Hlavně nechci bydlet někde na okraji, jako třeba v Ohrazenicích, to je hrozně daleko, nic tam nejezdí a vůbec je to taková nudná část Pardubic“*, dodává žena okolo čtyřiceti let věku.

5.7.4. Doubravice

Doubravice se nachází v sousedství Ohrazenic, ale jsou ještě více vzdálené od centra města. Díky své poloze není tato lokalita příliš oblíbená mezi obyvateli, nenajdeme zde žádné úřady, pouze nedaleko obchodní dům, což může být pro někoho výhodou. Celkově je tato lokalita velmi podobná Ohrazenicím, pouze s tím rozdílem, že je menší a dál od centra města, tudíž ceny nemovitostí opět o něco klesají s tím, jak se zvyšuje časová náročnost dostupnosti centra města.

5.7.5. Semtín

Lokalita Semtín se nachází po obou stranách silnice, vedoucí z Pardubic do Lázní Bohdaneč. Většina obyvatel si při vyslovení této lokality vybaví její dominantu, kterou je obrovský chemický závod. Místní obyvatelé si téměř neustále stěžují na kvalitu ovzduší, na nebezpečí výbuchu a podobně, ovšem na druhou stranu tento závod zaměstnává mnoho lidí, ať už místních, nebo z širšího okolí.

Jelikož se zaměstnanci potřebují pravidelně dopravovat do Semtína, dopravní podnik tomu přizpůsobuje své linky a dopravní spojení autobusy je zde kvalitní, na čemž samozřejmě profitují i místní občané, kteří tak mají možnost poměrně dobrého spojení s centrem.

Paní důchodového věku ovšem tak spokojená nebyla: „ *Bydlím tady 40 let, ale ta fabrika mi vadí čím dál víc, je z toho akorát smrad, každou chvíli tam něco vybuchne, člověk se akorát bojí. Už se stěhovat nechci, ale když už, tak by se mi líbilo na Dukle, mám tam sestru a líbí se jí tam.* “

5.8. Městský obvod Pardubice VIII. - Hostovice

Hostovice jsou malá obec, o zhruba 250 obyvatelích, která ovšem spadá pod Pardubice. Nedokázal jsem si vysvětlit, proč jsou Hostovice součástí Pardubic, a tak jsem se vydal hledat odpověď přímo do této malé vesnice, kde mi jeden starší pán povídal o tom, že v roce 2006 chtěly Pardubice zvýšit počet obyvatel ve městě, proto Hostovicím slíbily peníze na rozvoj a spojení městskou hromadnou dopravou za to, když se k městu připojí.

Ve vesnici najdeme povětšinou rodinné domy, kde bydlí celé rodiny.

V posledních letech roste zájem o bydlení ve vesnicích nedaleko Pardubic, protože ceny pozemků jsou nesrovnatelně levnější a tím pádem náklady na pořízení jsou menší, než v jiných částech Pardubic.

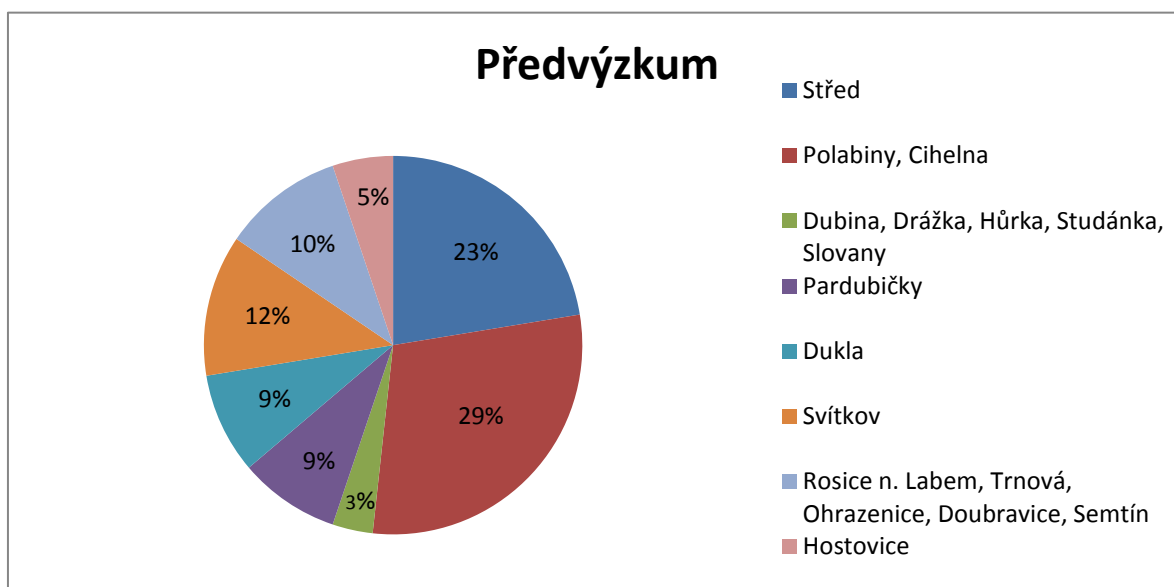
Stěhují se sem rodiny, které mají osobní auta a není pro ně problém dojíždět.

Výhodou je naprosté soukromí a klid, nevýhodou již zmíněné cestování.

6. FÁZE A VÝSLEDKY VÝZKUMU

6.1. První fáze - Předvýzkum

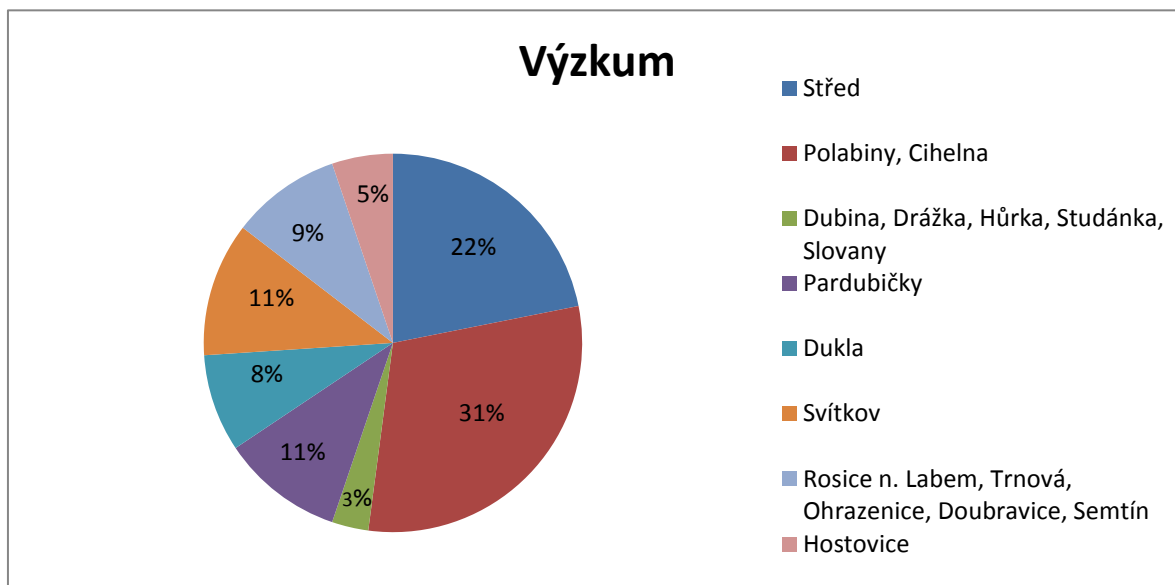
Nyní se již pojdme zaměřit na výsledky samotného zkoumání, které vzešly z odpovědí lidí. V rámci předvýzkumu odpovědělo na dotazníky celkem 58 respondentů. Zde jsou výsledky znázorněné grafem.

Ve výsledcích z předvýzkumu vidíme, že vítěznou lokalitou jsou Polabiny, které jako ideální lokalitu považuje zhruba 29% lidí. Na opačné straně je Dubina, kterou by k bydlení zvolila pouze zhruba 3% lidí.

6.2. Druhá fáze – Rozhovory v ulicích

V rámci samotného výzkumu jsem v ulicích dostal odpovědi od 96 respondentů, jak již bylo zmíněno na začátku práce. Pojdme se podívat na každou lokalitu v procentech tak, jak lidé odpovídali. Výsledky z odpovědí lidí přímo v ulicích Pardubic se příliš nelišily oproti předvýzkumu, opět nám pomůže graf, na kterém jsou odpovědi lidí značeny v procentech. Tudíž v grafu vidíme, kolik procent lidí z celkového počtu 96 respondentů si volí danou lokalitu jako ideální.

Jak je z grafu patrné, opět vítězí Polabiny, které za ideální lokalitu považuje téměř třetina oslovených lidí (31%). Naopak nejméně oblíbenou lokalitou je podle oslovených lidí Dubina, kterou volila pouze zhruba 3% dotázaných.

A nyní se podíváme, které lokality jsou pro lidi nejméně oblíbené. Pojd'me se podívat, jak lidé odpovídali na otázku „*V jakých lokalitách Pardubic lidé bydlet nechtějí?*“

Nejvíce lidé nechtějí bydlet na Dubině, v odpovědích se tak vyjádřilo celkem 31% oslovených. Druhou nejméně oblíbenou lokalitou jsou Hostovice, kde nechce bydlet 23% lidí. Dále následuje Svítkov (13%), Střed (11%), Rosice (8%), Dukla (6%), Pardubičky (5%) a Polabiny (3%). Zde vidíme, že Dubina je na tom nejhůře, co se týče oblíbenosti lidí, naopak Polabinám se vyhýbá jen malé procento dotázaných.

Nyní si již můžeme odpovědět na dvě hlavní výzkumné otázky.

Lidé jako ideální lokalitu vidí Polabiny.

Nejméně naopak chtějí bydlet na Dubině.

Faktory, které vedou obyvatele k volbě lokality, jsou uvedeny v kapitole 6.4. Faktory volby lokality.

6.3. Třetí fáze – Rozhovory + Pohled na Dubinu a Polabiny

6.3.1. Rozhovor s realitním makléřem

Ve třetí fázi výzkumu jsem si domluvil rozhovor s realitním makléřem, který se stará o prodej, pronájem a vůbec o věci spojené s nemovitostmi v Pardubicích.

Tento rozhovor jsem si nahrával (samozřejmě se souhlasem makléře) a později přepsal do počítače.

V rozhovoru jsou mé otázky uvedeny písmem „A“, odpovědi realitního makléře písmenem „B“.

A: „Jak dlouho se věnujete prodeji, pronájmu a vůbec práci s nemovitostmi v Pardubicích?“

B: „Začal jsem někdy kolem roku 2008, takže nějak sedm let.“

A: „Jaká je podle Vaší praxe nejžádanější lokalita Pardubic?“

B: „To se nedá říci jednoznačně, spíše bych to rozdělil podle potřeb lidí. Mladí a střední generace chce bydlet hodně v centru, starší lidi a důchodci si oblíbili Polabiny.“

A: „Jaké jsou požadavky lidí, kvůli kterým volí danou lokalitu?“

B: „Tohle je zase hodně rozdílný podle věku, mladší se chtějí bavit, mít všechno blízko, takže hospody, bary, nebo dobré spojení autobusem. Protože je v Pardubicích vejska, studenti chtějí bydlet v Polabinách, protože to je blízko. Střední a starší generace dbá spíš na svoje pohodlí a klid, chtějí mít blízko obchodák, polikliniku a třeba nějaký park.“

A: „Jaká je mezi lidmi nejméně žádaná lokalita v Pardubicích?“

B: „Dřív to byly okraje Pardubic, jako Doubravice, nebo Hostovice, to už ale dneska neplatí, protože rodiny mají více aut, tak jim tyhle okrajové části nevadí. Dneska se nejhůř prodává na Dubině a Slovanech, je tam hodně bytů a malá poptávka.“

A: „Jaké jsou důvody, kvůli kterým lidé někde bydlet nechtějí?“

B: „Každý řekne, že nechce bydlet u továrny, jako je Paramo nebo Semtín. Zase to souvisí s tím osobním pohodlím, často od klientů slyším, že nechtějí bydlet někde, kde to je daleko do centra, proto se nejhůř prodává v částech, jako Dubina a ty Slovany, protože tam je hodně

paneláků, ale je to daleko. Jinak občas hlavní silnice, nebo místo, kde není žádná zábava, dětský hřiště a tak.“

A: „Jak si Pardubice stojí v cenách nemovitostí oproti jiným regionům?“

B: „Tady jsou byty dost drahé, jasně, v Praze nebo v Brně to je ještě dražší, ale vezměte si třeba Ústí nad Labem. Žije tam stejně lidí jako v Pardubicích, ale ceny bytů jsou poloviční, někdy až třetinový, ale to ovlivňuje hodně věcí.“

A: „Proč jsou tedy nemovitosti v Pardubicích dražší, než například v již zmíněném Ústí nad Labem?“

B: „Těch důvodů je hodně, ale ty hlavní jsou, že Ústí je region na severu Čech, kde je obrovská nezaměstnanost, to třeba Pardubice jsou na tom v tomhle směru skoro nejlepší v republice, další důvod je dobrá poloha a hodně firem a institucí ve městě, nebo nějaký větší podnik, jako je v Pardubicích Semtín, Paramo nebo Foxcon, který zaměstnávají hrozně moc lidí a ti přece musí někde bydlet.“

A: „A poslední otázka. Co říkáte na výsledky mého zkoumání? (Ukazují makléři data a odpovědi lidí)“

B: „Tak nemůžu říct, že by mě to nějak překvapilo. Polabiny jsou jasný, tam se byty prodávají hodně, je tam univerzita, poliklinika, obchodáky, dá se vyrazit ven, lidem to vyhovuje. No a že lidi nechtějí bydlet na Dubině taky chápu, protože tam fakt skoro nic není a je to hrozně daleko, takže vaše výsledky odpovídají trendu, jakej teď v Pardubicích je.“

Tento rozhovor vznikl po dokončení výzkumu v ulicích Pardubic, proto již bylo možné představit makléři výsledky tohoto výzkumu. Rozhovor byl velmi příjemný, realitní makléř byl ochotný mi sdělit prakticky vše, na co jsem se zeptal, navíc ho také zajímaly výsledky výzkumu, takže celkově to hodnotím velmi pozitivně a k této práci je rozhovor užitečný z toho důvodu, že vidíme i pohled druhé strany, ne jen lidí, co nemovitosti kupují, ale makléře, co nemovitosti prodává. Zajímavé bylo, že mi v rozhovoru potvrdil prakticky vše, co jsem zjistil ve výzkumu. Například, že lidé nejvíce chtějí bydlet v Polabinách, čemuž odpovídá i poptávka po nemovitostech.

6.3.2. Ideální lokalita - Polabiny

Lidé nejčastěji odpovídali, že by jejich ideální bydlení mělo být v Polabinách. Ale proč zrovna tam? Zaměřím se na to, co lidé nejčastěji odpovídali jako důvod, proč by si vybrali Polabiny.

Lidé hovořili o tom, že jsou Polabiny klidnou lokalitou, kde mají prakticky vše, co k životu potřebují. Často mluvili o tom, že v Polabinách mají klid na procházky a celkově využití volného času v přírodě. Je tomu skutečně tak? Po dokončení výzkumu jsem si jednotlivé městské obvody znovu procházel a Polabiny mají zeleň v opravdu dobrém stavu. Lidé se tu oproti jiným lokalitám hojně procházeli nebo posedávali na lavičkách v parcích.

Většinu lidí, kteří odpověděli, že chtějí bydlet v Polabinách, také vyhovuje, že zde stojí velká poliklinika, kde lidé mají své obvodní doktory, ale i specialisty, nebo dětské lékaře.

Lidé se také zmiňovali, že nemusí daleko dojíždět za nákupy, protože v Polabinách je několik obchodních center, kde si mohou nakoupit téměř jakékoliv zboží.

Mezi odpověďmi lidí se také velmi často nacházelo, že jsou velmi spokojeni s dostupností městské hromadné dopravy v této lokalitě. Během výzkumu jsem několikrát využil městskou hromadnou dopravu a opravdu autobusy jezdí velmi hojně, většinou bývají plné, ale ne přeplněné, snad jen v dopravní špičce se někdy stane, že je autobus skutečně přeplněný.

Mezi pasažéry velmi často najdeme studenty místní univerzity, kteří pravidelně jezdí na své přednášky, semináře, nebo cvičení. Pro mladé lidi je tato lokalita velmi vhodná z toho důvodu, že ke škole nemusí dojíždět a bydlí na kolejích, nebo na studentských bytech, kterých je v okolí univerzity zařízení nespočet. Několikrát jsem procházel mezi panelovými domy v okolí univerzity a pokaždé byly vidět hloučky studentů, jak sedí v kavárnách, sportují, nebo prostě jen tak debatují na ulici.

Nemohu si odpustit malou perličku, která se mi přihodila po pár dnech procházení se po Polabinách. Někteří lidé viděli, že již několik dní chodím se zápisky po Polabinách a tak se jedna paní důchodového věku ptala, proč to celé dělám, když jsem jí vše vysvětlil, vehementně prosila, abych uvedl, že jsou Polabiny nejlepší na světě a ať to všichni vědí.

Velmi se usmívala a bylo na ní vidět, jak je hrdá, že bydlí právě v této lokalitě. Poděkoval jsem jí za její komentář a vydal se pokračovat ve výzkumu.

Při dotazování v ulicích Pardubic prakticky téměř třetina respondentů (konkrétně 29 lidí) uvedla, že by chtěla bydlet v Polabinách, což je velmi průkazné číslo, které ukazuje, jak jsou

Polabiny žádané, proto také vidíme zvýšené ceny nájmu a kratší dobu prodeje nemovitostí, protože zájem kupců bývá větší, než v jiných částech Pardubic.

Paní okolo třiceti let se procházela s kočárkem a říkala, že jí Polabiny naprosto vyhovují, říkala, že se nedávno nastěhovala do zmíněného Labského palouku a protože má jedno malé a jedno starší dítě, může si s nimi chodit hrát hned za domem a když potřebuje něco koupit nebo k lékaři, má to blízko jak do nákupního centra, tak na polikliniku.

Nebo muž okolo sedmdesáti let věku říkal, že je rád v klidnější části, jako jsou Polabiny, že jde někdy s kamarády na pivo, a když potřebuje, autobusem je během několika minut v centru.

6.3.3. Rozhovor Polabiny

V Polabinách jsem se dotazoval muže, kterému je zhruba 55 let a pod příslibem anonymity svolil s nahráváním rozhovoru.

A: „Jak dlouho již bydlíte v Polabinách a kde jste bydlel předtím?“

B: „Žiju tady od roku 1995, takže letos slavíme dvacítku. Předtím jsem bydlel na Dukle.“

A: „Z jakých důvodů bydlíte zrovna v této lokalitě?“

B: „Manželka tu měla byt, tak jsem svůj na Dukle začal pronajímat a bydlíme tady. Je to tu hezčí než na Dukle, rozhodovali jsme se kvůli dětem, je tady víc škol a tak.“

A: „Jste spokojeni s lokalitou, kde žijete a proč?“

B: „Jsme tu spokojený, jak říkám, je to tu takové hezčí, celkem klid, všude blízko.“

A: „Máte v plánu v následujících dvou letech lokalitu měnit?“

B: „To v žádném případě.“

A: „Zlepšilo se něco ve Vaší lokalitě od doby, co jste se sem nastěhovali?“

B: „Pár baráků natřeli, opravili, jinak je tady víc obchodáků.“

A: „Zhoršilo se něco ve Vaší lokalitě od doby, co jste se sem nastěhovali?“

B: „Nevybavuju si nic, co by se zhoršovalo.“

A: „Je něco, co Vám chybí v místě bydliště?“

B: „Nám tu nic nechybí, všechno tu je, obchodáky, doktor, zastávka za barákem.“

A: „Vyhovuje Vám dopravní dostupnost této lokality, nebo byste uvítali nějaké zlepšení?“

B: „Jo, jak jsem říkal, mám zastávku minutu chůze, autem taky všude kousek.“

A: „Vyhovuje Vám dostupnost obchodů ve Vaší lokalitě?“

B: „Zase se budu opakovat, jsou tady čtyři velký obchodáky, v tomhle směru super.“

A: „Jste spokojeni s lékařskou péčí v místě Vašeho bydliště?“

B: „Velká poliklinika pět minut chůze, mám tam obvodáka, ideální.“

A: „Jak jste spokojeni s veřejným prostorem (parky, dětská hřiště) ve Vaší lokalitě?“

B: „Tak děti už mám dospělý, tak nevím, ale sem tam vidím, že se staví nějaký hřiště, tak asi taky dobrý.“

A: „Souhlasíte s výsledky mých rozhovorů, popřípadě v čem ne a proč?“

B: „Jo, vidím to dost podobně. Polabiny mi naprosto vyhovují, ta Dubina je zastrčená, je to daleko, tam bych taky bydlet nechtěl.“

Muž, se kterým jsem prováděl rozhovor, byl velmi otevřený mým otázkám, při odpovědích prakticky neváhal a hned odpovídal, bylo patrné, jak si Polabiny oblíbil, v otázkách Polabiny chválil.

Jeho odpovědi mi přišly srozumitelné, logické a zapadaly do odpovědí, které uváděli lidé v ulicích Polabin v tom smyslu, že lidé zde bydlí rádi a lokalitu měnit nechtějí.

Ve stejném obraze se nesl i druhý rozhovor, který jsem v Polabinách uskutečnil. Žena, se kterou jsem rozhovor vedl, odpovídala jasně ve smyslu, že v Polabinách žije ráda, má blízko obchody a autobusové zastávky.

Z těchto rozhovorů je zřejmé, že lidé v Polabinách rádi žijí a příliš se stěhovat nechtějí. Podobně se vyjadřovali lidé i ve druhé fázi mého výzkumu.

6.3.4. Nejméně žádaná lokalita - Dubina

Nyní se podíváme na lokalitu, která je v Pardubicích naopak nejméně žádaná a ukážeme si důvody, proč tomu tak je.

Jak je patrné z výsledků předvýzkumu, na Dubině by ideálně chtělo bydlet pouze okolo 3,5% dotázaných, což značí, že je v této lokalitě něco, co lidi odrazuje. Při dotazování lidí na přímo v ulicích Pardubic výsledky byly zanedbatelně lepší, z dotázaných 96. respondentů pouhých 5 lidí vyjádřilo přání bydlet na Dubině, což je přibližně 5%. Proč tedy lidé nechtějí bydlet na Dubině? Zde se podíváme na několik hlavních důvodů.

Tím hlavním důvodem je bezpochyby poloha této lokality. Opět to mohu vyjádřit čísly. Z 96. oslovených lidí v Pardubicích uvedlo 55 z nich, že nechtějí bydlet na Dubině a z těchto pětadesáti lidí 43 uvedlo, že důvodem, proč by nechtěli bydlet na Dubině je právě špatná poloha této lokality, což je zhruba 78% odpovědí. Co je tedy na poloze této lokality tak špatné? Dubina se nachází na samém okraji Pardubic, proto je cestování do centra, nebo do jiných lokalit časově náročnější, ale samozřejmě i finančně, protože jak mi odpověděli někteří respondenti, pokud má rodina dvě osobní auta, za rok projedou o několik tisíc více, než například lidé z vítězných Polabin. Když jsem procházel Dubinou, viděl jsem zastávky hromadné dopravy, kde téměř pokaždé čekalo mnoho lidí. Nejprve jsem tomu nevěnoval zvláštní pozornost, ale později jsem se s několika lidmi dal do řeči a říkali, že jít pěšky do centra je z Dubiny zbytečné, že autobusem ušetří mnoho času, který potom věnují svým rodinám.

Dalším důvodem, který lidé často uváděli, bylo, že na Dubině není téměř žádné kulturní, nebo vůbec volnočasové vyžití. Procházel jsem Dubinou, bavil se s mladými lidmi, kteří jen potvrzovali výsledky výzkumu tím, že za zábavou dojíždí do centra města, protože na Dubině nejsou se zábavou spokojeni.

Dubinu jsem procházel poté, co jsem nějaký čas trávil v Polabinách, měl jsem tedy možnost určitého porovnání. Když jsem viděl místní dětská hřiště, trochu mě to zarazilo. Oproti Polabinám byla většina hřišť ve špatném stavu, neudržovaná, špatně zabezpečená, některá měla dokonce ukradené součástky, tudíž pro děti nebezpečná. Viděl jsem ohromný rozdíl v chování maminek, které sem přivedly své děti, aby si hrály. V Polabinách si maminky většinou povídaly mezi sebou, zde byla většina maminek ve střehu, protože se o své děti bály, když si hrály na rozbitých, nebo starších hřištích, neustále je hlídaly, aby se jim něco nestalo.

Člověku jich bylo líto, protože na nich nebylo vidět uvolnění, radost, že jsou venku, ale napětí, aby jejich potomek neutrpěl nějaký úraz.

Když procházíte Dubinou, přijde vám, že potkáváte méně lidí, než je tomu v jiných částech města. Vysvětlení je jednoduché. Místní lidé nemají příliš důvodů, proč by chodili ven. Jsou zde téměř všude panelové domy, ale příliš udržovaných nebo opravených parků zde nehledejme, bohužel tu nejsou.

Dubina tedy pomyslně prohrála v porovnání s jinými lokalitami Pardubic.

6.3.5. Rozhovor Dubina

Na Dubině jsem uskutečnil rozhovor s ženou ve věku zhruba 45 let. Opět jsem měl možnost si rozhovor nahrát.

A: „Jak dlouho již bydlíte na Dubině a kde jste bydlela předtím?“

B: „Bydlím tady asi pět let. Předtím jsem bydlela v Pardubičkách.“

A: „Z jakých důvodů bydlíte zrovna v této lokalitě?“

B: „Rozvedla jsem se a můj současný přítel tady má byt, tak proto.“

A: „Jste spokojená s lokalitou, kde žijete a proč?“

B: „Tak nějak normálně, je tu celkem klid, to nám vyhovuje.“

A: „Máte v plánu v následujících dvou letech lokalitu měnit?“

B: „Pokud budeme spolu, tak ne.“

A: „Zlepšilo se něco ve Vaší lokalitě od doby, co jste se sem nastěhovali?“

B: „Nedávno opravili náměstí, jinak moc nevím, nejsem tu tak dlouho.“

A: „Zhoršilo se něco ve Vaší lokalitě od doby, co jste se sem nastěhovali?“

B: „To mi nepřijde, nevidím, že by se tady něco zhoršovalo.“

A: „Je něco, co Vám chybí v místě bydliště?“

B: „Snad jenom doktor, protože nemocnice i polikliniky jsou daleko, i když to je drobnost.“

A: „Vyhovuje Vám dopravní dostupnost této lokality, nebo byste uvítali nějaké zlepšení?“

B: „Já i mpřítel máme auto, takže se to celkem dá zvládnout.“

A: „Vyhovuje Vám dostupnost obchodů ve Vaší lokalitě?“

B: „Docela ano, jsou tady dva větší obchody nedaleko náměstí, takže ano.“

A: „Jste spokojeni s lékařskou péčí v místě Vašeho bydliště?“

B: „To už jsem říkala, mohlo by to být blíž, ale autem se to dá zvládnout.“

A: „Jak jste spokojeni s veřejným prostorem (parky, dětská hřiště) ve Vaší lokalitě?“

B: „Tohle celkem neřeším, já si na hřišti už nehraji (smích).“

A: „Souhlasíte s výsledky mých rozhovorů, popřípadě v čem ne a proč?“

B: „Asi ano, i když já osobně si na Dubinu nestěžuji, ale pro někoho to může být daleko. Je pravda, že většinou musím jet někam autem, ale to není nepřekonatelný problém.“

Paní z Dubiny odpovídala v klidu, odpovědi si promýšlela, bylo vidět, že jí záleží na tom, aby odpověď byla srozumitelná. Ovšem v odpovědích bylo znát, že jí lehce vadí nedokonalosti Dubiny, ať už se jedná o vzdálenost, či lékařskou péči. Ne, že by Dubinu zavrhlá, ale byla by radši, kdyby služby v této lokalitě byly lepší.

Ve druhém rozhovoru mi odpovídal muž okolo čtyřiceti let, který uváděl, že na Dubině žije od mládí, našel si zde manželku, která nedaleko pracuje, proto o stěhování neuvažují. Jemu osobně se zde příliš nelíbí, raději by volil centrum města, ale už je zde zvyklý, tudíž o stěhování neuvažuje.

V obou rozhovorech jsem shledával náznaky nespokojenosti s Dubinou, přesto zde respondenti žijí. Velkou nevýhodou, kterou lidé zmiňovali, je velká vzdálenost do centra města.

6.4. Faktory volby lokality

A jaké jsou faktory, podle kterých si lidé volí ideální místo pro život? Samozřejmě jich je více, proto jich zde pár uvedu.

Vzdálenost od centra. To byl jeden z hlavních důvodů, proč například Dubina dopadla tak špatně. Lidé prostě nechtějí bydlet v panelových domech, které jsou na samém okraji Pardubic a odkud to je daleko do centra, nebo za zábavou.

Dostupnost městské hromadné dopravy. Tento důvod lidé uváděli také poměrně často, ale v tomto ohledu jsou Pardubice poměrně solidně zařízené, ve většině lokalit je městská hromadná doprava velmi dobře dostupná.

Nákupní centra. Lidé chtějí mít nedaleko bydliště možnost nákupu veškerých potřebných věcí pro domácnost. I v tomto případě jsou na tom téměř všechny lokality velmi dobře, protože za posledních deset let přibylo v Pardubicích mnoho obchodních domů.

Lékařská péče (polikliniky, nemocnice). Při dotazování lidí jsem často slyšel, že lékařská péče v okolí místa bydliště je velmi vítaná. Ano, některé lokality nemají polikliniku a lidé za lékaři musí dojíždět, ale například v Polabinách se poliklinika nachází, také to byl jeden z důvodů, proč lidé nejvíce chtějí bydlet právě v Polabinách.

Parky, dětská hřiště a příroda celkově. Možná si někdo říká, že v dnešní uspěchané době není důležité mít v okolí bydliště park, nebo místo, kam se dá jít ve volném čase do přírody, opak je ale pravdou, což potvrdil výzkum k této práci. Lidé si žádají mít v místě bydliště nějaký park, například maminky s dětmi velmi kvitují dětská hřiště, kam chodí se svými dětmi, proto v tomto směru opět musím vyzdvihnout Polabiny, kde je dostatek dětských hřišť a i příroda, kam si lidé mohou jít odpočinout.

Zábava. V odpovědích lidí jsem se dozvěděl, že lidé chtějí mít možnost kulturního vyžití v okolí bydliště. V tomto směru celkem pochopitelně vítězí lokalita Střed, protože v centru města se nachází velké množství podniků, kde se lidé mohou bavit, kam jít za kulturou, za sportem a podobně. V centru se nachází zimní stadion, divadlo, kina a různé bary a podniky, kde lidé tráví svůj volný čas.

6.5. Věk a pohlaví

V následujícím odstavci se zaměříme na to, zda pohlaví a věk nějak ovlivňují rozhodování lidí při volbě lokality. Při provádění výzkumu v ulicích Pardubic jsem si u každého respondenta zapisoval pohlaví a přibližný věk. Po zhodnocení odpovědí lidí jsem došel k závěru, že věk do jisté míry rozhoduje o tom, v jaké lokalitě chtějí lidé bydlet a to proto, že v každém věku má člověk jiné priority.

Mladí lidé chtějí mít vše blízko, chtějí se bavit, proto volí lokality, které jsou přímo v centru města, nebo v jeho těsné blízkosti.

Střední generace volí již klidnější lokality, jako třeba Polabiny, protože většinou žijí s celou rodinou a chtějí mít možnost jít s dětmi do přírody, nebo na hřiště, na druhou stranu chtějí mít centrum města, lékaře a podobně na dosah i pěší chůzí, takže právě proto volí lokality podobné Polabinám.

Starší lidé ve svých odpovědích zmiňují, že je pro ně nejdůležitější klid. Nepotřebují mít blízko bary, nebo nějaké podniky, kam se lidé chodí bavit. Pro tuto generaci je důležitá příroda a velmi klidná lokalita, což splňuje v Pardubicích hned několik lokalit, jako například Dukla, Polabiny nebo Pardubičky. Takže ano, věk do jisté míry ovlivňuje, kde lidé chtějí bydlet.

S pohlavím je to opačně. Nezaznamenal jsem rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen v tom smyslu, že by chtěli bydlet v jiných lokalitách jen proto, že jsou muž, nebo žena.

6.6. Realita

Ne vždy ovšem obyvatelé bydlí v lokalitě, kterou volí jako ideální, své k tomu říká i Marcel Augé:

„Všechny tyto vztahy, které vytvářejí osobní a kolektivní identitu, mají prostorový výraz: pravidlo pobytu (člověk nemůže žít tam, kde chce), rozdělení vesnice na části někdy spojené s věkovými třídami (když člověk začne patřit k jiné generaci, změní i část), posvátný prostor ve vztahu profánnímu (místo rodinných oltářů), veřejný prostor (ten, kde se scházejí věkové třídy) ve vztahu k soukromému prostoru. Pro ty, kdo se rodí do určité společnosti, vytváří tato symbolizace prostoru jakési předběžné podmínky, na jejichž základě se formuje zkušenost všech a osobnost každého: v tomto smyslu je symbolizace zároveň intelektuální maticí,

společenským zřízením, dědictvím a první podmínkou veškeré historie, ať už individuální, nebo kolektivní. V širším smyslu se podílí na nutnosti existence symboličnosti, o níž se zmiňoval Lévi-Strauss a jež se projevuje uspořádáním světa, v němž sociální řád (vztahy nastolené mezi lidmi) tvoří pouze jednu z jeho stránek.“

(Augé 1999: 11)

Všichni lidé nemohou bydlet tam, kde by chtěli a to z mnoha důvodů, jenž některé již naznačil Augé. Každý člověk se narodí do jiné sociální vrstvy, do jiné rodiny. Každá rodina žije někde jinde, jedna v bohatší části města, jiná v chudší a proto si někteří lidé nemohou dovolit své ideální bydlení, protože na to nemají finance.

Ale někdy v ideální lokalitě nežijí proto, že se přistěhují ke svému partnerovi, který bydlí v jiné lokalitě, nebo kvůli práci, aby nemuseli dojíždět a podobně.

7. ZÁVĚR

Pojďme si tedy zrekapitulovat, co jsme se dozvěděli.

Pardubice jsou rozděleny na 8 městských obvodů, přičemž cílem bylo zjistit, jaká lokalita je pro lidi nejpřitažlivější, pokud by si mohli libovolně vybrat.

Z výzkumu vyplynulo, že nejžádanější lokalitou pro bydlení v Pardubicích jsou Polabiny. Celých 31% lidí, které jsem oslovil v ulicích města, odpovědělo, že jako ideální lokalitu považují právě Polabiny. Když jsem dělal předvýzkum pomocí dotazníků, kde lidé neuváděli důvody své volby, přišlo mi, že je toto číslo opravdu veliké, až jsem si říkal, zda je to vůbec možné, ale poté, co jsem prováděl rozhovory přímo v ulicích, jsem zjistil, že to možné opravdu je a důvody, které lidé poskytovali jako oporu svého tvrzení, ukazují, že Polabiny mají několik nesporných výhod v porovnání s jinými lokalitami Pardubic.

Naopak lokalita, o kterou lidé nestojí, je Dubina. Jak již bylo řečeno výše, Dubinu považuje za ideální lokalitu pouze 3% oslovených lidí v ulicích Pardubic. Dubina je podle odpovědí lidí prostě příliš vzdálená od centra a celkově nepřitažlivá, proto je tak neoblíbená mezi lidmi.

Mezi hlavní faktory, kvůli kterým lidé lokalitu preferují, či naopak odmítají, jsou již výše zmíněná vzdálenost od centra, dostupnost městské hromadné dopravy, nákupní centra, lékařská péče, dětská hřiště (příroda) a zábava.

V práci jsem se také zaměřil na to, zda věk a pohlaví nějakým způsobem ovlivňují výběr lokality. Jak již bylo uvedeno, věk do jisté míry volbu lokality ovlivňuje, protože každá věková skupina má své specifické zájmy – mladí lidé se chtějí bavit, starší naopak chtějí žít v klidné lokalitě.

Pohlaví na volbu lokality vliv nemá, muži i ženy si lokalitu volí přibližně stejně a to podle jiných faktorů, než kterým je pohlaví.

Na úplný závěr se pojďme podívat na to, jaký přínos tato práce může mít. Tato práce může být přínosná několika směry.

Jedním z nich je pohled magistrátu Pardubic, který se podle zjištěných výsledků v této práci může zaměřit na mezi lidmi nepopulární adresy a pokusit se o nějaké zlepšení (na Dubině zřízení či oprava hřišť, jinde třeba výstavba relaxačních veřejných parků a podobně).

Další smysl této práce můžeme hledat v pomoci pro developerské a stavební firmy, které se rozhodují, kde v Pardubicích provedou výstavbu panelových či rodinných domů. Data z této práce takovým firmám mohou pomoci se rozhodnout, zda se jim výstavba v dané lokalitě vyplatí, jestli tam je zájem o byty a podobně.

A v neposlední řadě mohou tuto práci využít občané, kteří se chtějí stěhovat a nejsou si jisti, která lokalita je pro ně ideální. Zde zjistí, kde je jaká poptávka, co je na dané lokalitě zajímavé, či proč ostatní lidé tu či onu lokalitu zavrhnou.

BIBLIOGRAFIE

Knihy

AUGÉ, Marc. *Antropologie současných světů*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 1999, s. 11. ISBN 80-7108-154-X.

BITUŠÍKOVÁ, Alexandra. *Urbánna antropológia: Východiská a perspektívy*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela V Banskej bystrici, Fakulta humanitných vied, 2003, s. 24. ISBN 80-8055-837-X.

BROŽ, Radovan. *Pardubice*. Dagmar Broncová. Praha: MILPO MEDIA, 1999, s. 147. ISBN 80-86098-12-5.

DOSTALÍK, Jan. *Lidé města*. Zdeněk R. Nešpor. Praha: Fakulta humanitních studií univerzity Karlovy, 2011, 13., č. 1, s. 87-104.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

HLEDÍKOVÁ, Magdalena. *Město: proměnlivá ne/samozřejmost*. FERENČUHOVÁ, Magdalena HLEDÍKOVÁ, Lucie GALČANOVÁ a VACKOVÁ Barbora. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009, s. 77. ISBN 978-80-86818-86-3.

MUSIL, Jiří. Jak se formovala sociologie bydlení. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2005, č. 2, s. 207-225.

PALEČEK, Jiří. *Pardubice*. Dagmar Broncová. Praha: MILPO MEDIA, 1999, s. 50. ISBN 80-86098-12-5.

STEJSKAOVÁ, Lucie. *Myslet město*. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2014. ISBN 987-80-86863-47-4.

Internet

ČEVORA, Josef. OFFCITYLIGHT – DUKLA. *Officity* [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.offcity.cz/offcitylight--dukla/>

ČEVORA, Josef. OFFCITYLIGHT – POLABINY I. *Officity* [online]. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.offcity.cz/offcitylight--polabiny-i/>

Geografie. In: *Pardubice* [online]. 2015 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/o-pardubicich/informace-o-meste/geografie/>

Městské obvody v Pardubicích v datech Sčítání lidu, domu a bytů 2011. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/mestske_obvody_v_pardubicich_v_datech_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011